

wi nasi t yvaoba

2004 wl is 28 marts Catarada xel axal i sapa r l amento arCevnebi proporciul i sistemi T. qveynis axal i xel isufl ebis mier xel axal i sapa r l amento arCevnebis Catarebas udidesi mni Svel oba eni Weboda saqarTvel os, rogorc demokratiul i da samarTl ebrivi saxel mwifos, saerTaSoriso presti Jisa da momavl isaTvis. sazogadoebis gansakuTrebul yuradRebas iwvevda is faqti, rom saqme exeboda erTxel ukve CaSl il i da baTil ad cnobil i sapa r l amento arCevnebis xel axl a Catarebas, rac kidev ufro met mni Svel obas sZenda 28 mart is arCevnebs.

saqarTvel os ganviTarebis am mni Svel ovan etapze, rodesac xel isufl ebaSi ganxorciel da Zireul i cvl il ebebi da qveynis marTvis sadaveebi gadavida axal i politikuri Zal is xel Si, mni Svel ovani iyo, umaRl esi sakanonmdebl o warmomadgenl obiTi organo Camoyal ibebul iyo samarTl iani da gamWvirval e saarCevno procedurebis ganxorciel ebis gziT. axl adarCeul parl aments umni Svel ovanesi reformebis inicirebisa da qveynis stabil uri da demokratiul i ganviTarebis uzrunvel yofis umni Svel ovanesi misia eki sreboda.

warsul ma gamocdil ebam safuZvl ianad Searyia qarTul i sazogadoebis rwmena imaSi, rom saqarTvel oSi Sesazl ebel i arCevnebis samarTl ianad Catareba. uaryofiTi saarCevno gamocdil ebis erT-erTi saukeTeso magal iTia 2003 wl is 2 noembris sapa r l amento arCevnebi, roml is uprecedento masS-tabis darRvevbi T Catarebam saqarTvel oSi radikal uri politikuri cvl il ebebi gamoiwvia. 2 noembris arCevnebi Tav is droze ganxil eboda, rogorc atvl is wertil i, saidanac unda gazrdil iyo sazogadoebas ndoba saarCevno procesebisadmi, magram igi iqca bol o wertil ad, roca qarTul ma sazogadoebam omi gamouxxada gayal bebul arCevnebs da uari Tqva ukanonod arCeul xel isufl ebaze.

politikuri cvl il ebebis Semdeg 2004 wl is 4 ianvars saqarTvel oSi Catarada riggareSe saprezidento arCevnebi. xal xis udidesi mxardaWerit mosul i xel isufl ebis mier Catarebul i riggareSe saprezidento arCevnebi iqca pirvel arCevnebad, rodesac qarTul sazogadoebas mieca Sesazl ebl oba, rom daebrunebina rwmena demokratiis im erT-erTi mTavari principisadmi, rogoricaa Tav isufal i da samarTl iani arCevnebi.

faqtobridad, arakonkurentul pirobepSi sakmaod kargad Catarebul i riggareSe saprezidento arCevnebis Semdeg, dRis wesrigSi dadga gacil ebiT rTul i, konkurentul i da mni Svel ovani sapa r l amento arCevnebis samarTl ianad Catarebis sakiTxi. xel axal i arCevnebi ganxil eboda, rogorc xel isufl ebis politikuri nebis gamocda – maRal i demokratiul i standarte bi T Caetarebina sapa r l amento arCevnebic, rac ganamtkicebda sazogadoebis ndobas rogorc zogadad arCevnebisadmi, ise qveynis xel isufl ebisadmi.

`samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- qveynis masStabi T arsebul i Tav isi qsel is meSveobi T akvirdeboda xel axal i sapa r l amento arCevnebis yvel a etaps. arCevnebis meore dRes ISFED-ma sazogadoebas warudgina Tav isi winaswari angari Si arCevnebis monitoringTan dakavSirebi T da paral el uri daTvl is Sedegebi. dapi rebi samebr, gTavazobT 2004 wl is 28 mart is xel axal i sapa r l amento arCevnebis monitoringis sabol oo angari Ss.

"samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis" sadamkvi rvebl o mi sia

ᲛᲠᲔᲠᲚᲛᲗᲚᲛᲗ ᲗᲚᲛᲗᲚᲛᲗ

`samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- (ISFED) warmoadgens erT-erT yvel aze did arasamTavrobo organizacias saqarTvel oSi.

wl ebis manZil ze `samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- sadamkvi rvebl o organizaciidan iqca maRal i reputaciis mqone samoqal aqo organizaciad; magram sxva saqmianobebis Soris yvel aze warmatebul i mainc misi saarCevno monitoringis programaa. am programis ganxorciel eba daiwyo 1995 wl is saprezidento da sapa r l amento arCevnebis Tav is ganxorciel ebul i pirvel i farTomasStabiani, mi uker Zoebel i samoqal aqo monitoringi T. aqedan moyol ebul i organizacia akvirdeba saqarTvel oSi Catarebul yvel a arCevnebs.

2004 wli is 28 martis saparlamento arCevnebbe monitoringis gansaxorciel ebl ad `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebam` sadamkvirvebl o organizaciad daregistriribis mizniT gancxadebiT mimarTa central ur saarCevno komisiyas da ceskos #51/2004 gankargul ebiT gatar da registraciaSi.

ISFED-is saarCevno kampania miznad isaxavda 2004 wli is 28 martis saparlamento arCevnebis gamWvirval obis, saarCevno procedurebis efeqturad ganxorciel ebis uzrunvel yofasa da arCevnebis Sedegebisadmi sazogadoebis ndobis ganmtkicebas. am miznebis misaRwevad ki ISFED-ma ganaxorciel a Semdegi aqtivobebi: miukerZoebel i monitoringi arCevnebis yvel a etapze, amomrCevl Ta xmebisa da aqtivobis paral el uri daTvl a da sazogadoebis informireba saarCevno procesebis Sesaxeb.

dankvirvebel Ta qsel is saSual ebiT `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- faravs mTel saqarTvel os. 28 martis saparlamento arCevnebbe organizaci am monitoringi ganaxorciel a 74 raionuli ofisis, aseve dasavl eT, aRmosavl eT saqarTvel os, Tbil isisa da aWaris regionuli ofisebis meSveobiT. qsel is saqmi anobas koordinirebas uwevda ISFED-is central uri ofisi.

wl ebis manZil ze `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- adgil obrivi koordinatorebisa da dankvirvebl ebis qsel i ufro dai xvewa da gamdidrda gamocdil ebiT. 28 martis saparlamento arCevnebisTvis momzadebul dankvirvebel Ta 70%-s ukve hqonda saarCevno monitoringis gamocdil eba. mniSvnel ovania, rom maT Soris iyvnen is dankvirvebl ebiC, roml ebiC uSual o monawil eobas iRebden xmebis paral el uri daTvl isa da amomrCevl is aqtivobis paral el uri daTvl is ganxorciel ebaSi wina or arCevnebbe. sul ISFED-ma daaxl oebiT 2 800 dankvirvebel i moamzada 28 martis arCevnebbe sadankvirvebl o misiis Sesasrul ebl ad. 28 martis ISFED-is saarCevno monitoringi da arCevnebis Sedegebis paral el uri daTvl a dafinandsa euTo-sa da gaeros ganviTarebis programis mier.

media kampania

17 marts sastumro mariotSi `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebam- gamarTa Tavisi sadankvirvebl o kampaniis prezentacia, romel zec mowveul ni iyvnen saarCevno administraciebis, politikuri partieb, saerTaSoriso da adgil obrivi arasamTavrobo organizaciebis da masmediis war momadgenl ebi.

media kampaniis fargl ebSi ISFED-ma moamzada 3 sxvadasxva sarekl amo rgoli, roml ebiC gadioda tel ekompaniebis _ `imedi-, `mze-, `rusTavi 2-, `l stereo- _ eTeriT. momzadda aseve audio rgoli, romel ic gadioda radio arxebis _ `imedi-, `fortuna-, `saqarTvel os xma- _ eTeriT.

saarCevno procedurebis Sesaxeb sazogadoebis informirebisa da moxaliseTa mozidvis mizniT organizaci am daamzada 15 000 cali sainformacio furcel i da 3 300 cali bukl eti, roml ebSiC aRweril i iyo amomrCevl Ta ufl ebebi, kanonmdebl obiT dadgenil i saarCevno procedurebi da `samarTliani arCevnebis- sadankvirvebl o kampaniis ZiriTadi miznebi. momzadebul i masala organizaciis qsel is meSveobiT gavrcel da mTel s saqarTvel oSi.

winasaarCevno periodSi saerTaSoriso da adgil obrivi sazogadoebis informirebis mizniT `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- el eqtronuli fostis meSveobiT avrcel ebda yovel kvireul `saarCevno siaxl eeb- arCevnebis dRes Cven gavavrcel eT sami sainformacio angariSi organizaciis dankvirvebl ebis mier mTel i qveynis masStabiT dafiqsirebul i darRvevebis Sesaxeb.

raionuli koordinatorebisagan miRebul monacemebbe dayrdnobiT organizaci a sistematurad atarebda informaciuli xasiaTis brifingebis da preskonferenciebis mniSvnel ovan saarCevno sakiTxebTan dakavSirebiT sazogadoebis informirebisa da arsebul probl emebze saarCevno administraciebis yuradRebis gamaxvil ebis mizniT.

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebam- Tavisi dankvirvebl ebisaTvis formad airCia da daamzada 2 500 cali wiTel i qudi organizaciis simbol oTi. saarCevno ubnebbe advil ad SeniSnavdiT am qudebSi gamowyobil Cvens dankvirvebl ebs.

arCevnebis wina dRes, 27 marts `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebam- Tbil isSi, rusTavel is gamzirze, central uri saarCevno komisiisa da

saqarTvel os parl amentis mimdebare teritoriaze gamarTa `wiTel i qudebis- aqcia deviziT _ `Cven vicavT arCevnebis samarTlianobas-. aqciaSi monawil eobda daaxl oebiT 200 moxal ise wiTel qudebSi.

ღამკვირვებულთა ტრენინგები

`samarTliani arCevnebisა da demokratiis saerTasorisო sazogadoebam- sadamkვირვებლ o მისიis efeqturad gansaxორციელ ebl ad Caatara ramdenime saxis trenინგი:

- trenerTa trenინგი arCevnebis dRis damkვირვებელ Ta mosamzadebl ad;
- arCevnebis dRis damkვირვებელ Ta trenინგი;
- xmebisა da აqtivობის pararel uri daTvl is (PVT/PTT) trenerTa trenინგი;
- xmebisა da აqtivობის pararel uri daTvl is (PVT/PTT) damkვირვებელ Ta trenინგი;
- xmebisა da აqtivობის pararel uri daTvl is (PVT/PTT) satel ეfono da kompiuteris operatorTa trenინგი.

ტრენინგთა ტრენინგები არჩევნების დღის საჭიანობისათვის

martis Tvis dasawyisSi Catarda raionul i koordinatorების trenინგები. 4 marts _ Tbil isisა da aRmosavl eT saqarTvel os, 5 marts _ dasavl eT saqarTvel os, xol o 6 marts _ aWaris regionis raionul i koordinatorები momzaddnen arCevnebis dRis damkვირვებელ TaTvis trenინგების Casatarebl ad.

trenინგის მი zანი იyo koordinatorების momzadeba Semdeg saki Txebze:

- arCevnebis dRis dagegmva damkვირვებელ Ta Seuferxebel i muSaobis uzrunvel sayofad;
- siaxl eebi saarCevno procedurebsა da kanonmdebl obaSi;
- standartul i da sxva formების Sevsebis wesebi; darRvevebze reagირების მეTodebi;
- komuni kaciisა da informaciis მოვodeბის gzebi.

trenინგზე koordinatorებს kidev erTxელ მიეოდაT informacia Sesazl o darRveვის კლ ასიფიკაციისა da saarCevno kodeqsis მიხედვიT მაTi regul ირების weseბის, aseve xმის მიცემისა da daTvl is procedureბის სპეციფიკის, damkვირვებელ Ta ufl ებებისა da pasuxismgebl oba/moval ეობების Sesaxeb. koordinatorებს დაურიგდაT damkვირვებლ ებზე gasacemi Semdegi saxis masal eბი:

- damkვირვებელ Ta saxel mZRvanel o;
- standartul i forma.
- kritikul i situaciis forma;
- amomrCevl Ta აqtivობის forma;
- saCivris forma.

trenereბს CaatardaT instruqtaJi Sevsebul i formების მიReბისა da მაTi central ur ofისSi transportირების სქემისა da vadeბის Sesaxeb.

არჩევნების დღის ღამკვირვებულთა ტრენინგები

7 martidan 27 martis CaTvl iT raionul ma koordinatorებმა Tavisi raionის fargl eბSi Caatares im moxal iseTa mosamzadebel i trenინგები, რომl eბიC დააკვირდებოდნენ 28 martis saპარლამენტო arCevნებს. organizაციის დაaxl oebiT 2700-მა damkვირვებელ მა გაიara trenინგები saarCevno dRis monitoringისTvis.

trenინგებზე TiToeul moxal ises დაურიგდა yელ ა forma da monitoringისაTvis საWiro sxva masal a. trenინგის დასარულ ს TiToeul მა damkვირვებელ მა გაიara testირება.

PVT/PTT trenerTa da PVT/PTT damkვირვებელ Ta trenინგი

21 marts Tbil isSi Catarda xmebisა da აqtivობის pararel uri daTvl is (PVT/PTT) trenerTa trenინგი. xmebisა da აqtivობის pararel uri daTvl ა unda ganxორციელ ebul იyo qვეynის masStabiT arsebul i saarCevno ubნების 20%-Si. wvrTna გაიara 9 trenerმა, რომl eბიC მივლ inებულ ნი იqენ სxვადასxვა რაიონებSi Semdgომი trenინგების Casatarebl ad uSual od

PVT/PTT დამკვირვებლებსათვის. PVT/PTT ტრენინგები ტარდებოდა 22-დან 25 მარტამდე. PVT/PTT დამკვირვებლები გაეცნენ სპეციალური ფორმების შევსების შესახებ და დეტალურ ინსტრუქციას ინფორმაციის კომპიუტერულ ცენტრის ოპერატიული ადმინისტრაციის შესახებ.

PVT/PTT კომპიუტერისა და სატელეფონო ოპერატორთა ტრენინგი

26-27 მარტს ტრენინგი გაიმართა PVT/PTT ცენტრის მომსახურებელი სატელეფონო და კომპიუტერის ოპერატორების. სულ მომზადებული იქნა 30 სატელეფონო და 24 კომპიუტერის ოპერატორი, რომლებსაც სამსახურის შესრულების მიზნით არცვნივრების დრო-რამის განმავლობაში სატელეფონო ოპერატორებმა გაიარეს ტრენინგი. თუმცა როგორც მონაცემები ტელეფონით და Seavson PVT/PTT ფორმა დამკვირვებლების მიერ მომზადებული ინფორმაციის მიხედვით, და შესაბამისად, კომპიუტერის ოპერატორები - კომპიუტერულ ბაზაში მონაცემების შეყვანის მართვასთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანი პრობლემები აღმოჩნდა.

მომზადებული ლიტერატურა

სამართლიანი არცვნივრებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოებრივი ხელახალი საპარლამენტო არცვნივრების კამპიის ფარგლებში გამოცხადდა 3 000 ცალი დამკვირვებლის სახელმძღვანელო, რომელიც შეიცავდა დამკვირვებლისთვის საჭირო ყველა ინფორმაციას: ორგანიზაციის დამკვირვებლის მიზნის ზრდას მართვას ეხება და მიზნებს, არცვნივრების დროს პროცედურებს, შესაბამის მუხლებს საარცვნივრებო და სხვა სახის სამართლის კოდექსებიდან, ინსტრუქციას სხვადასხვა ფორმების შევსების შესახებ და სხვა. სულ მომზადდა 6 000 საცხადებლის ფორმა, 3 000 სტანდარტული ფორმა, 6 000 კრიტიკული სიტუაციის ფორმა, 1200 ხმის მიხედვით დატვირთული (PVT) ფორმა, 4 200 ამომრეცხველთა აქტივობის ანგარიშის ფორმა. მასალა დამკვირვებლებისთვის ასევე მომზადდა რუსულ ენაზე.

საარჩევნო სისტემა და კანონმდებლობა

საარჩევნო სისტემა

საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად, 235-კაციანი პარლამენტი არცევა 4 წლის ვადით მაჟორიტარული და პროპორციული სისტემით: 150 წევრი არცევა პროპორციული სისტემის, ანუ პარტიული სიების საფუძველზე, ხოლო 85 წევრი არცევა მაჟორიტარული სისტემის საფუძველზე ერთმანდალზე საარცვნივრებო ოლქების მიხედვით.

არჩევნების დანერგვა

საქართველოს კონსტიტუციის 50-ე მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად, არცვნივრების ტარიფის ნიშნის საფუძველზე საქართველოს პრეზიდენტი არცვნივრებამდე არაუგვიანეს 60 დღისა.

2004 წლის 28 მარტს ხელახალი საპარლამენტო არცვნივრები საკმაოდ სპეციფიკური და უპრეცედენტო იყო ქვეყნის საარცვნივრების პრაქტიკაში. ხელახალი საპარლამენტო არცვნივრების დაწყება გამოიწვია 2003 წლის 2 ნოემბრის საპარლამენტო არცვნივრების პროპორციული სისტემის მიხედვით შედეგების გაუქმებამ.

სამართლიანი არცვნივრებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოების - საჩელების საფუძველზე 2003 წლის 25 ნოემბერს გატარდა იმის შესახებ ცენტრალური საარცვნივრებო კომისიის 2003 წლის 20 ნოემბრის #153/2003 განკარგულება საქართველოს პარლამენტის 2003 წლის 2 ნოემბრის პროპორციული სისტემის არცვნივრების შედეგების შემდგომი ოქმის დამტკიცების შესახებ, ასევე გატარდა იმის შესახებ 2003 წლის 20 ნოემბრის ცენტრალური საარცვნივრებო კომისიის მიერ დამტკიცებული საქართველოს პარლამენტის 2003 წლის 2 ნოემბრის პროპორციული სისტემის არცვნივრების შედეგების შემდგომი ოქმის - და საქართველოს პროპორციული სისტემის დაწყების შესახებ.

ამრიგად, საჭირო გახდა პროპორციული სისტემის საპარლამენტო არცვნივრების ხელახლა დაწყება და არცვნივრების ტარიფის პრეზიდენტის მოვალეობის შესრულების მანძილზე 2004 წლის 25 იანვარს დანიშნა.

საქართველოს საარცვნივრებო კოდექსის 29-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, ცენტრალური საარცვნივრებო კომისიის მიხედვით საქართველოს პრეზიდენტის მოვალეობის შესრულების

არცვნების ტარიის გადაწვის რეკომენდაციით. არცვნების ახალ ტარიად 2004 წლის 28 მარტი გამოცხადდა. ხელახალი სპარლამენტო არცვნები თარდება მხოლოდ პროპორციული სისტემით სპარლამენტის წევრების 150 მანდატზე.

საკანონმდებლო ბაზა

საქართველოს სპარლამენტო არცვნების ცატარება და სპარლამენტის დაკომპლექტების წესი განისაზღვრება შემდეგი ნორმატიული აქტებით:

1. საქართველოს კონსტიტუცია;
2. საქართველოს ორგანული კანონი _ საქართველოს საარცვნო კოდექსი-;
3. საქართველოს კანონი პოლიტიკური პარტიების შესახებ-;
4. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი- შესაბამისი მუხლები;
5. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი- შესაბამისი მუხლები;
6. საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსი- შესაბამისი მუხლები;
7. ცენტრალური საარცვნო კომისიის დადგენილები და განკარგულები.

ცვლილებები საარჩევნო კანონმდებლობაში

ერთიანი საარცვნო კოდექსი, რომელიც წელიწადის ბოლოს არცვნების საკანონმდებლო ნორმების აერთიანების, საწინააღმდეგოდა დაწვრილდა და სრულყოფას. 2003 წლის

2 ნოემბრის სპარლამენტო არცვნების წინ წელიწადის ბოლოს მიწვევით დასვა საარცვნო კოდექსის გაუმჯობესების საკითხი. შემდეგ, 2003 წლის აგვისტოს საქართველოს საარცვნო სისტემისა და საარცვნო კანონმდებლობის სრულყოფის მიზნით საქართველოს საარცვნო კოდექსის 89 მუხლის შევდა შესწორებები და ცვლილებები. განახლებული საარცვნო კოდექსი სამართლიანი არცვნების გაცხადების უკეთეს გარანტიებს იძლეოდა. მასში შევდა ისეთი პროგრესული ცვლილებები, როგორცაა _ მარტივის პროცედურა, ხმის მიცემის პროცედურის დადგენილი ტანმიმდევრობა, საუბნო სედეგების გამწვანება, კენჭისყრის დროის განაწილება და სხვა. განსაკუთრებით ადრინდელი, საარცვნო საკითხების სრულყოფის საკითხების საერთაშორისო საზოგადოების დადებითი და აქტიური მონაწილეობა.

4 იანვრის რეგისტრაციის საპრეზიდენტო არცვნების წინ დროის შესწორების მიზნით საარცვნო კოდექსის გარკვეული ცვლილებების შეტანის აუცილებლობა.

2003 წლის 29 ნოემბრის საქართველოს სპარლამენტმა მიიღო, მაგრამ პროგრესული ცვლილებები შეიტანა საარცვნო კოდექსის _ მარტივის პროცედურა სავალდებულო გახდა ღირსი წელიწადის საარცვნო უბანზე.

სამუხაროდ, სხვა ასევე აუცილებელი და პროგრესული ცვლილებები არიან მიღებული 28 მარტის ხელახალი სპარლამენტო არცვნების წინ, თუმცა ამის საწინააღმდეგო ნაბიჯად არსებობდა ცენტრალური საარცვნო კომისიის მიერ მომზადებული ცვლილებების პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავდა პროცედურების ტექნიკურად დაწვრილდა და საარცვნო პროცედურების ნორმურ ვითარებაში უზრუნველყოფის საკანონმდებლო ორგანოს რამდენიმე დროის განმავლობაში მიმდინარეობდა შემოწმების ცვლილებების განხილვა, თუმცა საქართველოს სპარლამენტმა არ გამოიყენა პოლიტიკური ნება და საკმაოდ სამარცხვინო საბაბით _ კვორუმის უკონოობის გამო არ დაამტკიცა ცვლილებები საარცვნო კანონმდებლობაში.

იმის მიუხედავად, რომ ჯერ კიდევ 2 ნოემბრის სპარლამენტო არცვნებისთვის საარცვნო კოდექსის გატვირთვით საარცვნო ადმინისტრაციების დაკომპლექტების წესი მიუღებლად და არაპარლამენტული მიმართულებით, საკანონმდებლო ორგანოს არც ამჯერად უზრუნველყოფის ადმინისტრაციების დაკომპლექტების წესის შეცვლა. ადრინდელი, რომ საქართველოს სპარლამენტმა არც ევროსაბჭოს სპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაციები გატვირთვით საარცვნო ადმინისტრაციების დაკომპლექტებისა და 7%-იანი ბარიერის 4-5%-მდე დაწვრილდა.

28 მარტის არცვნებისთვის, ისევე როგორც საპრეზიდენტო არცვნებისთვის ბუნდოვანი და გარკვეული რეგისტრაცია საარცვნო კოდექსის გარდასვლით დადგენილებების შესაბამისობა ხელახალი სპარლამენტო არცვნებისთვის. გარდასვლით დადგენილი საარცვნო კომისიების დაკომპლექტებისა და პოლიტიკური კვების საკითხი იწვევდა აშკარა დისბალანსს საარცვნო ადმინისტრაციების მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს პრეზიდენტმა თავისი კვითი დადგენილი 5 ადგილიდან 2 ოპოზიციურ პარტიებს დაუთმო, ეს ცვლილება კანონმდებლობაში ოფიციალურად არ ასახულა.

აქვე, როგორც ვინახავთ, არცაა იტალიის კანონმდებლობა. ამან გამოიწვია პრობლემები ამომრეველთა ერთიანი საკანონმდებლო ვადების ფორმირებასთან დაკავშირებით.

საარჩევნო მონიტორინგის ეტაპები

სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოების - 28 მარტის სემინარის მიზანმიმართული მონიტორინგის მიზანსა და საარჩევნო პროცესზე განსაზღვრულ პერიოდში, არჩევნების დროს და არჩევნების შედეგების შედეგების დროს.

საარჩევნო პერიოდში ორგანიზაციამ განაგრძო:

- საარჩევნო რეგისტრაციის მონიტორინგი;
- საარჩევნო ადმინისტრაციების საკმარისობის მონიტორინგი;
- საარჩევნო სუბიექტების განსაზღვრული პერიოდის კამპანიის მონიტორინგი.

არჩევნების დროს:

- კენჭისყრის პროცესის მონიტორინგი;
- ხმის დათვლის პროცესის მონიტორინგი;
- შედეგების შედეგების პროცესის მონიტორინგი;
- დაფიქსირებული დარღვევების გასაწვრივება;
- ამომრეველთა ხმებისა და აქტივობის პარალელური დათვალი.

არჩევნების შემდგომ:

- ცესკოს მიერ ხმების საბოლოო დასაშვების პროცესის მონიტორინგი;
- საარჩევნო დარღვევებზე სამართლებრივი რეაგირება - სასამართლო პროცესები.

საარჩევნო პერიოდი

წინასწარჩვენო პოლიტიკური სიტუაცია

საარჩევნო პოლიტიკური სიტუაცია 2004 წლის 28 მარტის სემინარის მიზანმიმართული მონიტორინგის მიზანსა და საარჩევნო პროცესზე განსაზღვრულ პერიოდში, არჩევნების დროს და არჩევნების შედეგების შედეგების დროს.

28 მარტის სემინარის მიზანმიმართული მონიტორინგის მიზანსა და საარჩევნო პროცესზე განსაზღვრულ პერიოდში, არჩევნების დროს და არჩევნების შედეგების შედეგების დროს.

საარჩევნო პერიოდში ორგანიზაციამ განაგრძო მონიტორინგი საარჩევნო პროცესის მონიტორინგის მიზანსა და საარჩევნო პროცესზე განსაზღვრულ პერიოდში, არჩევნების დროს და არჩევნების შედეგების შედეგების დროს.

საარჩევნო პერიოდში ორგანიზაციამ განაგრძო მონიტორინგი საარჩევნო პროცესის მონიტორინგის მიზანსა და საარჩევნო პროცესზე განსაზღვრულ პერიოდში, არჩევნების დროს და არჩევნების შედეგების შედეგების დროს.

iyo da Sesabamisad, eWvqveS idga aWaraSi xel axal i sapa r l amento ar Cevnebis Catarebis sakiTxic. sabol ood, mxol od ar Cevnebamde ramdenime dRiT adre gaxda sazogadoebisTvis cnobil i, rom aWaraSi ar Cevnebi tardeboda, rac Tavistavad, eWvqveS ayenebda srul fasovan pirobebSi ar Cevnebis Catarebas.

saarCevno administraciebi

saarCevno administraciebis dakompl eqtebis wesSi 28 martis sapa r l amento ar CevnebisTvis cvl il ebebi ar Sesula. faqtobrivad is principi, romelic dawunebuli iyo wina sapa r l amento ar Cevnebis dros maSindel i opoziciis mier, ucvl el i darCa. central uri saarCevno komisia ar Cevnebis administrirebas axorciel ebda 75 saol qo saarCevno komisiisa da 2 869 saubno saarCevno komisiis meSveobiT.

saarCevno komisiebis dakompl eqtebis wesis Tanaxmad, nebsmieri donis saarCevno komisia 15 wevrisgan Sedgeba; amaTgan: 5 wevrs niSnavs prezidenti, opoziciisTvis gankuTvnil i 9 adgil i ki Semdegnairad nawil deba:

- 3 wevri – demokratiul i aRorZinebis kavSiri;
- 2 wevri – mrewvel oba gadaarCens saqarTvel os;
- 1 wevri – nacional uri moZraoba _ demokratiul i fronti;
- 1 wevri – qristian-konservatiul i partia – zurab Jvianas gundi;
- 1 wevri – axal i memerj veneebi;
- 1 wevri – l eiboristul i (Sromis) partia.

`axal i memarj veneebisa- da `mrewvel oba gadaarCens saqarTvel os- erT bl okad gaerTianebs Sedegad, saarCevno komisiaSi erTi wevris daniSvis ufl eba moipova 2002 wl is adgil obrivi ar Cevnebis dros bl ok `mrewvel oba gadaarCens saqarTvel os- momdevno saukeTeso Sedegis mqone partiam.

am principiT dakompl eqtda yvel a donis saarCevno komisia, xol o maTi Tavmj domareebi dainiSnen zemdgomi saarCevno komisiebis Tavmj domareebis mier. central ur saarCevno komisi as xel mZRvanel obda zurab Wi aberaSvil i, romelic am Tanamdebobaze prezidentis moval eobis Semsrul ebl is _ nino burjanaZis wardginebis safuZvel ze 4 ianvris sapa rezidento ar Cevnebis win daamtki ca saqarTvel os pa r l amentma.

amrigad, arc 28 martis ar CevnebisTvis dakompl eqtebul a saarCevno komisiebi paritetis principi T. aRsaniSnavia, rom saqarTvel os prezidentis _ mixeil saakaSvil is mier opoziciuri partiebistvis ori adgil is daTmobiT isargebl a orma opoziciurma pol itikurma gaerTianebam: `erTobam- da `edp-traditional istebma-, Tumca maT mxol od zogierT saarCevno komisiaSi moaxerxes sakuTari warmomadgenl ebis daniSvna.

niSandoblivia, rom saarCevno administraciebisadmi sazogadoebis ndoba sapa rezidento ar Cevnebis Semdeg sakmaod gaizarda. xel axal i sapa r l amento ar Cevnebis winasaarCevno procedurebic maTi mxridan SedarebiT ukeT iyo ganxorciel ebul i. aRsaniSnavia isic, rom ar Cevnebamde ramdenime dRiT adre saarCevno komisiebis wevrebs CautardaT treningebi kval ifikaciis asamaRl ebl ad. amis miuxedavad, ar Cevnebis monitoringma naTl ad aCvena, rom sxvadasxva donis saarCevno komisiebis muSaobas kvl av akl da organizebul oba da koordinacia; zogierTi saarCevno komisiis profesional izmis done kvl avac sakmaod dabal i iyo.

aRiniSna SemTxvevebi, rodesac yvel aze aucil ebel i normebi ar icoda saarCevno komisi am. magal iTad: Tbil isSi, CuRureTis #3 da #19 saarCevno ubnebze damkvirvebl ebis mier saCivari daiwera imis gamo, rom amomrCevl ebs, roml ebsac gavl il i hqondaT saarCevno registracia da imyofebodnen amomrCevl Ta siaSi, kenWisyraSi monawil eobis ufl ebas ar aZl evdnen saqarTvel os moqal aqis pasportiT. iyo SemTxvevebi, rodesac siaSi myof amomrCevl ebs saqarTvel os moqal aqis piradobis mowmobasTan erTad srul iad usafuZvl od komisia sTxovda registraciis mowmobasac (magal iTad: saburTal os 34 saarCevno ubani).

central urma saarCevno komisi am ver uzrunvel yo saubno beWdebis dal uqul mdgomareobaSi miwodeba saarCevno ol qebistvis (tyibul i, l agodexi, dedofl iswaro, l iaxvi da sxva) da Sesabamisad, beWdebi saarCevno ubnebze daul uqav mdgomareobaSi ganawil da. aRsaniSnavia, rom central ur saarCevno komisi as daagvi anda aWaris regionisaTvis saWiro raodenobis biul etenebis miwodeba. zogierT saubno saarCevno

komisiას დაავიწყდა, Seesრულ ებინა კანონი და სახელისუფლო ებო პარტიის სააგიტაციო მასალა გამოეხსნა საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორიიდან (ახალციხე, ბოლნისი, დმანისი).

სხვადასხვა დონის საარჩევნო კომისიების არაკოორდინირებულ მოქმედებას გამოეწვევა ოპოზიციის არჩევნო უბნების დაკვირვების შეუძლებლობა, ხოლო უარეს შემთხვევაში – საუბნო კომისიების, არჩევნების ინფორმირების, თუმცა რომელიც საარჩევნო სუბიექტები არჩვენ ოფიციალურად მოხსნილი საარჩევნო მარატიდან. უფრო მეტიც, უხეშად დასჯის გარეგანი #44 უბანზე, სადაც ამომრჩეველები დასჯის დასჯის და #9 კანდიდატის ნაცვლად მიუთითებს, რომ მოხსნილია #7 კანდიდატი, რაც გაცხადდა კიდევ ამ უბნის ბატილობის საფუძველი. ანალოგიური პრობლემები იყო სხვა საარჩევნო ოლქების. მაგალითად, საბურთალოს საარჩევნო ოლქში ცენზუს დაკვირვებების მიერ 8 საჩივარი დაიწერა ამის გამო, რომ #16, 36, 37, 38, 39, 40, 41, და 42 საარჩევნო უბნებზე მოხსნილი კანდიდატების გასწვრივ კომისია არ სვამდა შესაბამის სტამპს – მოხსნილია არჩევნებიდან.

დაფიქსირდა ისეთი ფაქტებიც, რომლებიც არა დასჯის, არამედ შეგნებულ კმედების კვალია იმის გამო. მაგალითად, ცურეთის საარჩევნო ოლქის 1, 3, 7, 19 და 22 საარჩევნო უბნებზე ISFED-ის დაკვირვებების მიერ საჩივრები დაიწერა სადემონსტრაციო ოქმის ფაქტით შევსების გამო. მიუხედავად მითითებისა, კომისიების უმრავლესობა რეაგირებდა არ მოუხდენია დარღვევაზე.

განსაკუთრებით არასაფრთხილი სახის კანონის დარღვევა კმედების ხედავად ადგილი ეწვია რეგიონში. აკსირად არ იცავენ მარკირების პროცედურას და ბიულეტენების გაცემის ვესებს, მრავლად იყო სხვის მაგივრად ხმის მიცემა და მრავალჯერადი ხმის მიცემა ფაქტები (მარნეული, ბოლნისი, გარდაბანი).

28 მარტის სპარლამენტო არჩევნების უმეტესეტი საარჩევნო პროცედურების შესრულების მონიტორინგმა აჩვენა, რომ ზოგიერთმა საარჩევნო კომისიამ ვერ შეძლო არჩევნების სათანადო ადმინისტრირება. უმრავლეს შემთხვევაში, დაფიქსირებულ იქნა დარღვევის ზირითი მიზეზი საუბნო საარჩევნო კომისიების არაპროფესიონალიზმი, ხოლო ცალკეულ შემთხვევაში – ხელისუფლებისადმი ერთგულების დასამტკიცებლად მეთვითყობა ტავგანობა გაცხადდა.

ამომრჩეველთა სიები და საარჩევნო რეგისტრაცია

ვინა საარჩევნო პერიოდის ერთ-ერთი უმთავრესი თემა იყო ამომრჩეველთა სიების მოწოდების საკითხი უმეტესეტი მთავარი სპარლამენტო არჩევნების შემდეგ დაიწერა, როცა სიების არსებობა დაკვირვების საგნად დაიწერა ნაწილობრივად დასაშვალად, ესაგებდა კონსტიტუციით მინიშნული საარჩევნო უფლებები. ფაქტობრივად, არ არსებობდა ამომრჩეველთა სიების, რომელიც გამოდგებოდა ბაზისად უკეთესი სისესაგნისად.

4 იანვრის სპრეზიდენტო არჩევნებისთვის აუცილებელი გაცხადდა ამომრჩეველთა საარჩევნო რეგისტრაციის განხორციელება. ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ მიიღო გადაწყვეტილება ამომრჩეველთა სიების ხელახლა შედგენის შესახებ, რისთვისაც განხორციელდა ჯერ ამომრჩეველთა რეგისტრაცია, შემდეგ კი სიების დადგენა საარჩევნო კომისიების არსებობის მონაცემთა საფუძველზე. დროის მიხედვით სპრეზიდენტო არჩევნებისთვის საარჩევნო რეგისტრაციის პროცესმა საკმაოდ დროს დაიწყო, თუმცა რეალურად იგი ამომრჩეველთა სიის დადგენის კვლავ მომავლის საკმედობა.

28 მარტის სპარლამენტო არჩევნებისთვის განხორციელდა რეგისტრირებული ამომრჩეველთა ხელნაწერი სიების კომპიუტერიზაციის პროცესი. კომპიუტერიზებული და ამოღებული ამომრჩეველთა სიები ვინა საარჩევნო პერიოდში საარჩევნო უბნებზე საჯაროდ უნდა გამოკრულ იყო, რათა განხორციელდებოდა იყო როგორც ამ სიების დაზუსტების, ისე ახალი საარჩევნო რეგისტრაციის პროცესი.

ხელნაწერი სიების ელექტრონული დამაშვების დროს უამრავი კორექტურული დასჯის და ხარვეზი იქნა დასვებული, რაც, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის გადაწყვეტილებით, ოლქების საარჩევნო ადმინისტრაციების მიერ უნდა გასწავლებულიყო: საოლქო საარჩევნო კომისიების ადგილებზე უნდა შედარებინათ კომპიუტერიზებული სიები ხელნაწერს და შეთანაბრებინათ.

ISFED-ის მონიტორინგმა აჩვენა, რომ ეს პროცედურა უმეტესეტი საარჩევნო ოლქში არ განხორციელდებოდა. ზოგიერთ საარჩევნო ოლქში გვიან მიუდოდა, ხოლო ზოგს არც მიუდოდა ამომრჩეველთა სიების კორექტირებისთვის. ასეთი ოლქები: გურჯაანი, დედოფლისწყარო, ახმეტა, მარნეული, ვალკა, ყაზბეგი, გორი, ახალგორი, ლიხავი, ახალციხე, ასპინჯა, ამბროლიანი და სხვა.

zogierTma saol qo saarCevno komisi am Semowmebis gareSe daubruna amomrCevel Ta siebi central ur saarCevno komisi as, sadac moxda maTi Sesworeba (cageri, xoni).

rogorc mogvianebiT gairkva, im saarCevno ol qebis amomrCevel Ta siebi, roml ebsac ar mi ewodaT siebi koreqtirebisTvis, Semowmda central ur saarCevno komisi aSi. aRsani Snavia, rom koreqturuli xarvezebisa da uzustobebis garda saarCevno administraci ebis mier siebis gadamowmebisas aRmoCeni l iqna ufro seriozuli Secdomebic. magaliTad: samtre diis saarCevno ol qSi siebis koreqtirebisas mar to 2 saarCevno ubanze (#23 da #24) 400 amomrCevel i iyo gamorCeni l i; xol o xaragaul is saarCevno ol qSi aRmoCnda, rom kompiuterul versiaSi xel naweri siebis ramdenime gverdi saerTod gamotovebul i iyo.

ceskos 30/2004 dadgenil ebiT amomrCevel Ta siebi saarCevno ubnebs sajarod gamosakravad unda gadas-cemodaT ara ugvi anes 7 martisa, xol o siebis dazus-tebisa da araregistr irebul amomrCevel Ta regis-traci is procesi unda ganxorciel ebul iyo 8-dan 21 martamde.

ISFED-is sadamkvi rvebl o qsel is informaci iT, am vadebis dacva yvel gan ver moxerxda. zogierT ol qSi amomrCevel Ta siebi gamoikra vadaSi, zogan siebis gamokvra daiwyes swored 8 marts (gurj aani, siRnaRi, Tel avi, axmeta, gardabani, wal ka, TeTriwyaro, mcxeTa, rustavi, kaspi, borj omi, qarel i, axal gori, xaSuri, axal cixe, adigeni, aspinZa, quTaisi, xobi, saCxere, oni); xol o zogan kidev ufro dagvi anda (I agodexi, yvarel i, marneul i, axal qal aqi, bol nisi, gori, I iaxvi, ninowminda, xaragaul i, Wi aTura, wyal tubo, foTi, ozurgeti, Coxatauri, I anCxuTi, ambr ol auri, I entexi, cageri, gl danis #9; 10; 11; 12; 24 saarCevno ubnebi, isanis #24 ubani, aWaris regioni).

aRsani Snavia, rom central uri saarCevno komisi is gadawyvetil ebiT, aWaraSi xel axl a unda dadgenil iyo amomrCevel Ta siebi, vinaidan saprezidento arCevnebis aTvis aWaris regionSi regis-tri rebul i daaxl oebiT 80 000 amomrCevl is sia arasrul yofil ad da amrigad, gamousadegarad iqna miCneul i. miuxedavad amisa, amomrCevel Ta regis-traci is procesi aWaris regionis arcerT saarCevno ol qSi droul ad ar dawyebul a.

saprezidento arCevnebis Semdeg sazogadoebis ndoba central uri saarCevno komisi is mimarT sagrZnobl ad gazar da. miuxedavad xarvezebisa, SeiZl eba iTqvas, rom saarCevno komisi ebma gul modgined imuSaves da sakmaod mniSvel ovani samuSao Caatares amomrCevel Ta si is dasadgenad. Tumca, rogor saprezidento, ise sapa rliamento arCevnebisTvis ganxorciel ebul ma regis-traci am ver uzrunvel yo yvel a saarCevno ufl ebis mqone moqal aqis moxvedra amomrCevel Ta siaSi. amitom central urma saarCevno komisi am mi iRo gadawyvetil eba arCevnebis dRes ubanze misul i im amomrCevl ebis regis-traci is Sesaxeb, roml ebic ar aRmoCndebodnen siaSi. amis gamo kenWisyr is dasrul ebamde SeuZl ebel i gaxda amomrCevel Ta saerTo raodenobis dadgena, Tumca arCevnebis dRes regis-traci is arasasurvel i praqtik is kidev erTxel gamoyeneba csk-m aucil ebl obiT axsna.

wi nasaarCevno procedurebi

saarCevno procedurebis vadebSi Sesrul eba `samarTli ani arCevnebis a da demokrati is saerTaSoriso sazogadoebis- wi nasaarCevno periodis monitoring is erT-erTi mni Svel ovani da sayuradRebo aspeqti iyo.

monitoringma aCvena, rom wi nasaarCevno RonisZiebaTa vadebSi Sesrul ebis sakiTxi isev mougvarebel i iyo. central urma saarCevno komisi am ramdenj erme gaagrZel a an Secval a saarCevno procedurebis Sesrul ebis kanoniT dadgenil i vadebi; maT Soris pol itikuri partieb is bl okebad daregistr irebis, saubno saarCevno komisi ebSi wevrTa wardgenis da sxva. csk-s aseTi nabiji zogj er gamowveul i iyo imiT, rom ver xerxdeboda procedurebis vadebSi Sesrul eba, an kidev pol itikuri situacia moiTxovda amas. Sedegad, saarCevno adm inistraci eb is sakiTxeb is mogvareba xSi rad cai tnotis pi robebSi uxdebodaT.

zogierT SemTxvevaSi saarCevno RonisZiebeb is vadaSi Seusrul ebl oba gamowveul i iyo dafinansebis dagvianebiT. `samarTli ani arCevnebis a da demokrati is saerTaSoriso sazogadoebis- damkvi rvebel Ta informaci iT, saarCevno ol qeb is Tebervl is bol osTvis ac ar hqondaT dafinanseba miRebul i. amrigad, arc es procedura ganxorciel ebul a kanoniT dadgenil vadaSi.

bevr saarCevno ol qSi kanoniT dadgenil i vadebis darRveiT ganxorciel da saarCevno ubnebis Seqmna, maTi sazRvrebisa da nomreb is dadgena; zogan (dedofl iswaro, yvarel i,

Tel avi, gardabani, TeTriwyaro, gori) saarCevno komisiabis dakompl eqtebac dagvianda, ramac, Sesabamisad, gamoiwvia sxva winaaarCevno procedurebis Seferxeba.

saarCevno komisiabis normatiuli aqtebi

saarCevno kodeqsis 25-e da 29-e muxlebis safuZvelze centralurma saarCevno komisiამ მიირომთელი რიგი ნორმატიული აქტებისა, რომელთა saarCevno kodeqსთან Sesabamisoba sakmaod bundovani iyo. aseTi gadawyvetilebebis mizezad saxel deboda saarCevno procedurebis mowesrigebis survili. garkveulwilad, gasagebic iyo centraluri saarCevno komisiის ამგვარი qmedeba, vinaidan parlamentma ar Seuwyo xeli csk-s saqmianobas da saarCevno procedurebis dasaxvewad ar მიირომთელი ები saarCevno kodeqსი. Tumca, zogjer centraluri saarCevno komisiის gadawyvetilebebi pirdapir ewinaarmdegeboda saarCevno kodeqსიT gansazRvrul debul ebebs.

centralurma saarCevno komisiამ procedurebis daxvewis motiviT cvlilebebi Seitana saolqo da saubno saogmo monacemebSi da gaamartiva misi Sevsebis procedura. ამ SemTxvevaSi csk-მ sakuTar Tavze aiრო parlamentiის ფუნქცია და sakmaod misaRebi cvlilebebi ganaxorციელა, magram, amave dros, man ar gaiTval iswina saerTasorisო organizaciebis mier rekomendirebuli sxva aseve aucil ebeli cvlilebic. magaliTad, მიRebul cvlilebebs csk-მ არ დაumata Sesworeba ციფობრივი saogmo monacemebის სითყვიერად Caweris Sesaxeb, rac monacemebის gadaworebis Tavidan acil ebis kideverTi efeqtური საSual eba iqneboda.

centralurma saarCevno komisiამ Tavisi dadgenilebiT Secvala saarCevno kodeqsis 56-e muxliT gansazRvrul i norma da gadasatani saarCevno yuTით xმის micemis dawyebis drod 11 saatის ნაცვლად 9 saatი gansazRvra. csk-s mier dadgenili biuletenebis akinZვის wesic ewinaarmdegeboda saarCevno kodeqsis 51-e muxლის.

centraluri saarCevno komisiამ 22 martს მიიროგანკარგულემა, რომლის Tanaxmadac saubno saarCevno komisiის wevrebის gamowvevis vada saarCevno kodeqსიT dadgenili 20 martს ნაცვლად 26 martამდე გაგრZელ და. garda kanontan arsebuli winaarmdegobისა, არნისნული განკარგულემა qმნიდა არCevnebamდე 2 დრიT ადრე Secvლილი komisiის wevრის არაკompetentუობის საფრTxes.

winaaarCevno kampania

28 martს სპარლამენტო არCevneბისTვის centralur saarCevno komisiaSi პროპორციული saarCevno სისტემაT არCevneბისი monawileობის მისაRebad რეგისტრაცია გაიარა 14 partiam და 5 saarCevno ბლოკმა. esენია:

1. saqarTvelos socialistური partია
2. demokratiული არორZინების კავსირი
3. saarCevno ბლოკი `მემარჯვენე ოპოზიცია, მრეწველები აქლები-;
4. saqarTvelos ლეიბორისტული (Sრომის) partია;
5. nacionalური მოZრაობა-დემოკრატები;
6. saqarTvelos ერტიანი კომუნისტური partია;
7. saarCevno ბლოკი `ედპ-ტრადიციონალისტები-;
8. saqarTvelos ეროვნული-სახელმწიფობრივი გაერთიანება `მZლელები-.
9. კონსტიტუციური უღლებათა დაცვის partია;
10. nacionalისტები;
11. ბლოკი `სამსობლო-;
12. saarCevno ბლოკი `nacionalური არორZინება-;
13. saarCevno ბლოკი ჯუმბერპათიაშვილი _ პოლიტიკური გაერთიანება `ერთობა-;
14. demokratiული სამართლის partია;
15. saqarTvelos ეროვნული იდეოლოგიის partია;
16. partია `nodar naTaZe _ saxal xო frontი-;
17. სამართლიანობა;
18. პოლიტიკური მოZრაობა `Tavisუფლება-;
19. სრულიად saqarTvelos saxal xოალიანი.

არCevnebamდე 2 დრიT ადრე sakuTარი განცხადების საფუZvelზე არCevneბიდან მოიხსნა სამი saarCevno სუბიექტი: #6 _ saqarTvelos ერტიანი კომუნისტური partია, #9 _ კონსტიტუციური უღლებათა დაცვის partია, და #17 _ `სამართლიანობა-.

imis miuxedavad, rom saparlamento arCevnebisTvis damaxasiaTebeli konkurenciuli garemo metnaki ebad arsebobda, politikuri partiebisi saarCevno kampaniasimZafrit maincar gamoirCeoda da sakmaod mSvid atmosferosi mimdinareobda. Tumca, gamonakliss warmoadgenda aWaris regionis, sadac politikuri daZabulobis gamo saarCevno subieqtებს არ hqondaT saarCevno kampaniis warmarTvisaTvis aucil ebeli pirobebi.

saxel mwifo da partiuli struqturების გამიჯნვის კუთხით არც 28 მარტის არცევნისTვის ივოსახარბილო ვითარება. ადმინისტრაციული რესურსები Sedarebit ადვილად ხელმისაწვდომი ივოსახელისუფლებო partiისTვის და სხვა კანდიდატებს მათი გამოყენების შესაძლებლობა ნაკლებად hqondaT.

საკონსტიტუციო ცვლილებმა სასუალებამისცა საკარტველოს პრეზიდენტს, პარალელურად ყოფილიყოვენიშნის მეტაური და პარტიული _ ნაციონალი მოზრაობა-დემოკრატების- ტაშქი დომარე. ხალხის დიდობის მკვლელობის პრეზიდენტის ფაქტორიკ დიდობის უპირატესობა ივოსაარცევნო subieqtის ხელისა. არსანიშნავია, რომ პრეზიდენტი სამუსაოდროის განმავლობაში ევოდა საკუთარი partiის მხარდაშენების აგიტაციას, რაც ევინაარმდეგობდა saarCevno კოდექსს: Tanamdebobის პირებს saarCevno კოდექსის 73-ე და 76-ე მუხლებით პირდაპირ ეკრძალებათ აგიტაცია ნებისმიერი saarCevno subieqtის სასარგებლოდ და მათ მხარდაშენების Tanamdebobის მდგომარეობის გამოყენება.

დაფიქსირდა ასევე saarCevno პროცესში Tanamdebobის პირების უკანონო Careვის შემტვეები, როდესაც ხელმწიფო დაუფლებული იქნა ხელმძღვანელი TanamSრომი ბისაგან ხელისუფლებო partiის მხარდაშენების მოთხოვნის. ამგვარ ფაქტებს მასობრივი ხასიათის არ hqონია და მათ უფრო ახალი ხელისუფლებისადმი ერთგულების დამტკიცების მცდელობის კვალი იქნა შედეგად მიღებული.

არცევნის დრე

კენვისრა

28 მარტს კენვისრა ნორმალურ და მსხვილ გარემოში დაიწყო. არსანიშნავია, რომ ჯალადობის ფაქტები, რომლებიც ასე მრავლად ივოსინა საპარლამენტო არცევნისზე, ამჟერად არ დაფიქსირებულა. არეულობა და კაოზი არინიშნა კალკულა უბნებს (ლანჩუტის 23-ე და 24-ე, ჯუგდიის 75-ე, გარდაბნის 32-ე, ვალენჯის 23-ე) ჯირითად მოსახლეობის გამო, რომლებიც სხვადასხვა მიზეზით ხელს უწყობენ saarCevno პროცესს დაუფლებას, ტუმკა ამას ხელი არ შეუძლია მთლიანად ოქსი არცევნის კატარებისათვის. ჯიერტი უბანი დავიანებიტ გაიხსნა. მარნეული კომისიის წევრები მასობრივად გვიან გამოცხადდნენ saarCevno უბნებს, დავიანების მიზეზად კი დასახელდა არცევნის ვინა დრეს საათის გადარევა და ჯალალის დროე გადასვლა.

განსაკუთრებული გართულებები დამკვირვებელთა მუშაობის შესრულების ტვალ საჯრისიტ არ დაფიქსირებულა, ტუმკა ივოსკალკული შემტვეები. მაგალიტად, მარნეული #13 saarCevno უბანზე სამართლიანი არცევნისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საჯოგადობის-დამკვირვებელი saarCevno უბანზე მხოლოდ შესამისი რაიონული კოორდინატორის Careვისა და საოლო saarCevno კომისიის მითითების შემდეგ დაუსვს. ბოლისი ბერი ცენი დამკვირვებელი არ დაუსვს კომისიის წევრებს სორის ვილისრით ფუნქციების გადანაწილების პროცედურაზე. არსანიშნავი ივოსაWaris რეგიონიკ, სადაც დამკვირვებლებს გაცილებით დაZაბული ვითარებასი უხდებოდატ მუშაობა. კვლევების saarCevno ოქსი კომისია არ დასვებდა საოლო დამკვირვებლებს, ხოლო #13 saarCevno უბანზე ცენი დამკვირვებელი არ დასვრეს ხმების დატვის პროცედურას. დამკვირვებლებზე ჯელო განხორციელდა ხელვაკურის #8 და ბატუმის #16 saarCevno უბნებს, ხოლო ხულოს #24 saarCevno უბნიდან დარჩევის დაფიქსირების გამო ცენი ორგანიზაციის დამკვირვებელი საერთოდ გამოაZeves.

ჯიერტ saarCevno უბანზე პრობლემატიკა კომისიის წევრებს სორის ფუნქციების ვილისრით განაწილება და ეს პროცედურა ჯიერი შემტვეებით განხორციელდა (გურჯაანის #5, დიდუბის #30 უბანი და სხვა). ივოს შემტვეები, როდესაც არც ხმის მთვლელი კომისიის წევრები გამოვლინდა ვილისრით. მაგალიტად, დედოფლისაროს #14 saarCevno უბანზე შესამისი ვილისრა არ კატარებულა და ხმების მთვლიდა კომისიის ველი ვერტად.

საკმაოდ ხსირი ივოს შესამისი საბუთის მოთხოვნის გარეშე ბიულეტენების გაცემის შემტვეები. ამ სახის დარჩევის ჯირითად რაიონების hqონდა ადგილი. საუბნო saarCevno კომისია ჯიერ არც კითხოვდა ამომრეველებს საბუთის ვარდგენას და ამგვარი კანონდარჩევის გამო დამკვირვებლის სენიშნავაც არ რეაგირებდა. მაგალიტად, თბილისის #6 saarCevno უბანზე

dankvirvebl is SeniSvnis miuxedavad, komisiis Tavmj domarem gaagrZel a usabuTo amomrCevl ebze biul etenebis gacema da misca maT xmis micemis saSual eba; dedofl isyaros #12 saarCevno ubanze Sesabamisi dokumentebis wardgenis gareSe biul etenebis masobrivi gacemis gamo Cvenma dankvirvebel ma saCi vari dawera, Tumca saubno saarCevno komisi am saCi vari daxia.

zogierTma saubno saarCevno komisi am sakontrol o furcl ebTan dakavSirebul i wesebis dacvac ver moaxerxa. zugdidis #40 saarCevno ubanSi kenWisyra yuTSi sakontrol o furcl is CaSvebis gareSe mimdinareobda, xol o zugdidis #25 saarCevno ubanze komisi am kenWisyris dawyebis Semdeg gadawyvita, sakontrol o furcl is nacvl ad yuTSi raRac xel naweri Caegdo.

xSiri iyo aseve darRvevebi markirebis proceduraSi. imis miuxedavad, rom saqarTvel oSi ukve mesamejer tardeba amomrCevl ebis markireba, amomrCevl ebic da zogjer saarCevno komisi ebic Tavs arideben am wesis Sesrul ebas. magal iTad, quTaisis #81 da #72 saarCevno ubnebz devnili mosaxl eoba uars acxadebda markirebaze. goris #27 ubanze saerTod markirebis gareSe daiwyo kenWisyra iseve, rogorc naZal adevis #13 saarCevno ubanze; es procedura dairRva isnis #41 saarCevno ubanze da a.S.

zemoCamotvl il darRvevebSi ar gvixsenebia qvemo qarTl is regioni, vinaidan iq kenWisyris procedurebis darRvevebi imdenad masStaburi iyo, rom maTi ubral o CamonaTval ic ki Zal ze vrcel i gamovidoda. qvemo qarTl Si mravl ad dafiqsirda iseTi tipis seriozul i darRvevebic, roml ebsac sxva saarCevno ol qebSi saknaod iSviaTad an saerTod ar Sexvdebodit.

magal iTad:

- bol nisis #26 saarCevno ubanze dafiqsirda sxvis magivrad xmis micemis, aseve erTi amomrCevl is mier ramdenime pasportit xmis micemis faqtebi, razec Cvenma dankvirvebel ma dawera saCi vari da amis gamo gamoazeves saarCevno ubnidan;
- marneulis #51, #31 da #26 ubnebz amomrCevl ebi sxvis magivrad aZl evdnen xmas; sofel quTl aris saarCevno ubanze ki biul etenebs yuTSi yridnen arasrul wl ovnebi;
- marneulis #31 saarCevno ubanze Caiyara didi raodenobit yal bi biul eteni, daiwera saCi varic, magram amaze komisi ar reagirebda;
- marneulis #11 saarCevno ubanze mTel i dRis ganmavl obaSi mimdinareobda yal bi biul etenebis Cayra. kabinidan gamosul i amomrCevl ebis mier Semoxazul biul etenebs komisi is wevrebi xsnidnen da amowmebdnen;
- bol nisis #4, #23 #13 da #26 saarCevno ubnebz komisi is wevrebi eweodnen agitacias "nacional uri moZraoba-demokratebis" sasargebl od da mianiSneben amomrCevl ebs, Tu visTvis unda miecaT xma;
- gardabanis #15 saarCevno ubanze dafiqsirda yal bi biul etenebis didi raodenobit Cayra, komisi ki uars ambobda saCivris miRebaze;
- marneulis #51 saarCevno ubanSi ucnobi pirebi komisi is Tandaswrebit yridnen yuTSi yal b biul etenebs; komisi ar iRebda saCivrebs da dankvirvebl ebs ar aZl evda CanawerTa wigns;
- bol nisis #13 saarCevno ubanze Tavad komisi is wevrebma Cayares yal bi biul etenebi; sxva SemTxvevaSi, komisi is wevrebi arTmevdnen amomrCevl ebs biul etenebs, TviTon xazavdnen da yridnen yuTSi.

darRvevebis es mokle CamonaTval ic naTl ad miuTitebs mdgomareobis simZimeze. udavao, rom sxva regionebis fonze qvemo qarTl is regionSi yvelaze meti raodenobis saarCevno kanondarRveva dafiqsirda. Tumca, darRvevebis xasiaTis mixedvit qvemo qarTl i Tvisobrivad gansxavdeboda aWaris regionis gan.

xmis daTvl isa da Sedegebis Sejamebis procedura

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- damkvirvebel Ta gansakuTebul i yuradReba mimarTuli iyo xmis daTvl isa da Sedegebis Sejamebis procedurebisen, vinaidan swored real uri Sedegebis oqmebSi arasworad asaxva gaxda 2 noembris sapaarl amento arCevnebis Sedegebis baTil obis safuzveli.

mniSnel ovania, rom saarCevno ubnebis daxurvis mere dafiqsirda amomrCevl Ta aqtivobis xel ovnurad gazrdis calkeuli faqtebic. Telavis #14 saubno saarCevno komisiis oficialuri macvnebeli arCevnebSi monawileTa raodenobis Sesaxeb 480-iT meti iyo Cveni damkvirveblis mier dafiqsirebul amave macvnebelze. nazaladevis #26 saarCevno ubanze Cveni damkvirveblis monacemebi am ubanze amomrCevlebis aqtivobis Sesaxeb 617-iT naklebi iyo oficialur monacemze. amomrCevl Ta siaSi armoCnda zedmeti xel mowerebi, magram komisi am saCivari ar miRo. zugdidis #75 saarCevno ubanze oqmsi dafiqsirda arCevnebSi monawile amomrCevl Ta realurze meti raodenoba. oqmsi darRveuli iyo aseve monacemTa Sevsebis Tanmidevrobac da dafiqsirebul cifrebSi ar dgeboda balansi.

arSaniSnavia, rom xmebis daTvl isa da Sedegebis Sejamebis procedurebisas darRveebis raodenobam iklo wina sapaarl amento arCevnebTan SedarebiT, Tumca calkeuli uxerxuli SemTxvevebi mainc dafiqsirda. magalitad, bolnisis #50 saarCevno ubanze kenWisyris Sedegebis Semajamebeli oqmi komisi am fanqrit Seavso, xolo zestafonis #12 saarCevno ubanze damkvirvebel sarcaCvenes oqmi da komisiis mdivanma ubanSi ukve Sevsebuli oqmi Semoitana. wal kis #29 saarCevno ubanze komisi am xmebis daTvl is Semdeg ganacxada, rom masalebs waiRebda saol qo saarCevno komisiaSi da iq Seadgenda ubnis Semajamebel oqms, xolo bolnisis #23 saarCevno ubanze Semajamebel oqmsi Cawerili monacemebi xel ovnurad iyo gazrdili da gansxvavdeboda xmebis daTvl is dros miRebuli monacemebi sagan. zugdidis saarCevno olqsi sruli qaosi sufevda, vinaidan saubno oqmebi quCaSi ivseboda da swordeboda.

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- TiToeul damkvirvebel ma mopovebuli informaciis safuzvelze Seavso standartuli formebi, romel Ta damusavebis Sedegad zogierTisaxis darRvevis raodenobrivi monacemebi aseTia:

- araSesabamisi raodenobis komisiis wevrebi imyofebodnen saarCevno ubanSi _ 71 ubani;
- saarCevno ubanSi ar iyo gamokruli kanonit dadgenili informacia _ 174 ubani;
- saarCevno yuTi ar iyo saTanadod daluquli _ 12 ubani;
- komisiis wevrebs Soris funqciebi wilsyrit ar gadanawilebul a _ 31 ubani;
- sakontrolo furcl ebi arasworad Seivso an arasworad ganTavsda saarCevno yuTSi _ 11 ubani;
- SeizRuda damkvirvelebis ufl ebebi _ 14 ubani;
- dairRva gadasatani yuTis saSual ebiT xmis micemis procedura _ 15 ubani;
- arauflebamosili pirebi imyofebodnen saarCevno ubanSi _ 23 ubani;
- sademonstracio oqmi ar ivseboda dRis ganmavlobaSi _ 106 ubani;
- ar mowmdeboda amomrCevlebis piradobis damadasturebeli sabuTebi _ 33 ubani;
- biuletenebi ar mowmdeboda ori xel mowerit da belwdit _ 4 ubani;
- ar ketdeboda an ar mowmdeboda amomrCevlis markireba _ 46 ubani;
- amomrCevl ma xma misca sxvis magivrad _ 46 ubani;
- saarCevno yuTSi Caiyara yal biuletenebi _ 31 ubani;
- ar iyo daculi xmis micemis faruloba _ 11 ubani;
- SeizRuda SeniSnebis saCivrebis dafiqsireba CanawerTa wignSi _ 36 ubani;
- mTvel ebi ar gamovl indnen wilsyrit _ 71 ubani;

- ar daTvl il a da ar dal uqul a gafuWebul i da gamouyenebel i bi ul etenebi saarCevno yuTebis gaxsnamde _ 42 ubani;
- araufl ebamosil i pirebi eswrebodnen xmebis daTvl is proceduras _ 20 ubani;
- gamWvirval e ar iyo xmebis daTvl is procedura _ 15 ubani;
- bi ul etenebis baTil oba ar dadginda kanonis Sesabamisad _ 11 ubani.

28 martis sapaarlamento arCevnebze isev gamovlinda zogierTi saubno saarCevno komisiis arakompetenturoba da maT mier cudad administrirebuli arCevnebi aisaxa ki dec konkretul saarCevno darRvevebSi. zogierTi saarCevno komisia, gansakuTrebiT ki qvemo qarTlSi, srul iad arasaWiro da zedmeti gul modginebiT Seecada xel isufl ebisaTvis sasurveli SedegisTvis nebsmieri saSual ebiT mieRwia. miuxedavad amisa, SeiZl eba iTqvas, rom central uri saarCevno komisiis mier sabol ood dajamebuli da damtkicebuli arCevnebis oficial uri Sedegebi asaxavda 28 martis xel axal sapaarlamento arCevnebze xal xis mier gamoxatul nebas.

arCevnebis Semdgomi periodi

samarTl ebri vi reagireba saarCevno darRvevebze

saqarTvel os saarCevno kodeqsi saSual ebas aZl evs damouki debel damkvirvebl ebs, gaasaCivron saarCevno procedurebis ganxorciel ebisas maT mier SemCneuli darRvevebi. saarCevno kanonmdebl obis darRveva SeiZl eba gasaCivrdes Sesabamis saarCevno komisiaSi an sasamarTl oSi, xol o saTanado wesiT registrirebuli damkvirvebeli organizacia kanoniT gansazRvrul SemTxvevebSi miekuTvneba ufl ebamosil mosarCel eTa wres, rac Tavis mxriv ufro efeqturs xdis zogadad arCevnebze dakvirvebis process da iZl eva SesaZl ebl obas dafiqsirebul darRvevebze samarTl ebri vi reagireba ganxorciel des.

`samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- damkvirvebl ebs CautardaT saTanado treningebl obiT miniWebul ufl ebamosil ebaTa efeqturad realizebis mizniT. TiToeul maTgans saqmis gaiol ebis mizniT winaswar gamzadebuli saCivris forma daurigda, roml ebic maT darRvevebis dafiqsirebis SemTxvevaSi unda SeevsoT da Sesabamisad waredginaT.

imis gaTval iswinebiT, rom saubno da saol qo saarCevno administraciebi cal keul SemTxvevebSi ugul vebel yofdnen saCivrebs da maTi saTanado ganxilvisa da gaTval iswinebis gareSe iRebdnen gadawyvetil ebeps, Sesabamisi reagireba am sakiTxebze isev csk-s da sasamarTl os unda moexdina.

damkvirvebel Ta mier SemCneul darRvevaTa umravl esobaze daiwera saCivrebi. Tumca iyo iseTi iSviaTi SemTxvevebic, roca damkvirvebl is mier micemuli SeniSvnis Semdeg saubno saarCevno komisi am dauyovnebl iv moaxdina saTanado reagireba da aRmofxvra konkretul i darRveva da, Sesabamisad, saCivaric ar dawerila.

aRsaniSnavia, rom `samarTl iani arCevnebis da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- damkvirvebl ebis mier daweril i 159 saCivridan mxol od 96 saCivari miiRes saubno saarCevno komisiebma da Sesabamisi wesebis dacvit gaatares registraciaSi. Zal ze xSirad saubno saarCevno komisiebi ubral od uars acxadebdnen saCivris miRebaze yovel gvari mizezis miTitebis gareSe. amrigad, wardgenil i 63 saCivari ar iqna miRebul i da registraciaSi gatarebul i saubno komisiebis mier.

imis gamo, rom saubno saarCevno komisiebma masobrivad ar miiRes da kanonis Sesabamisad ar daaregistrires saCivrebi, organizaci am marTa Sesabamis saol qo saarCevno komisiebs (zugdidis #67, marneulis #22, qobul eTis #81 saarCevno ol qebi), Tumca saol qo saarCevno komisiebis mxridan xel ovnurad Seqmnil i barierebis gamo (saarCevno ol qi, rogorc wesi, daketil i iyo momdevno dRis 18:00 saatamd), bevri saCivris kanoniT dadgenil vadebSi daregistrireba ol qebSic ver moxerxda.

magal iTad, zugdidis #67 saarCevno ol qi daketil i iyo arCevnebis momdevno dRes da amitom saCivris Setana moxerxda mxol od central uri saarCevno komisiis Carevis Semdgom 29 martis 18:05 saataze. Tumca es saCivari mainc ar iqna ganxil ul i saol qo saarCevno komisiis mier im mizeziT, rom igi dagvi anebiT(!) iqna Setanil i.

garda zemoT aRniSnul isa, saol qo saarCevno komisiebis mxridan adgili hqonda maT mier saCivrebis ganxil vis Sedegad miRebuli gadawyvetil ebebis sasamarTli oSi gasaCivrebis vadebis Segnebul ad gaWianurebis faqtebs.

magaliTad, dedofli swyros saarCevno ol qSi sxdoma, romel zec saCivrebi iqna ganxiluli, Catarda 31 marts, xolo saol qo damkvirvels Cabarda 30 martiT daTariRebuli gankarguleba da Semajamebeli oqmi. Sesabamisad, kanonit gatvaliswinebuli ori dRis nacvlad organizacias mxolod erTi dRe hqonda saCivris sasamarTli oSi Sesatanad. amastan, fsiqol ogiuri zewolis gamo gasaCivrebuli darRvevis Taobaze sasamarTli oSi Cvenebis micemaze uari ganaxcades am faqtis mowme saubno komisiis yvela wevrma da erTma Jurnal istmac.

anal ogiuri faqtebi dafiqsir da l agodexSi, Tel avSi, gurjaanSi da bevsxva adgilas, sadac saol qo komiebi xel onurad aWianurebdnen Cveni warmomadgenlebisatvis Tavianti gadawyvetil ebebis gadacemis dros, raTa ar miecat matTvis kanonit dadgenil vadebSi sasamarTli oSi gasaCivrebis saSual eba. saol qo saarCevno komisiebis gadawyvetil ebebi da Semajamebeli oqnebi saertod ver iqna miRebuli qedidan da xel vacauridan.

gurjaanis raionul sasamarTli om ar daakmayofila `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTasoris sazogadoebis- raionuli koordinatoris sarCeli #5 saarCevno ubnis Sedegebis gabaTil ebis Taobaze miuxedavad imisa, rom sasamarTli o processe am saubno saarCevno komisiis Tavmj domarem ver SeZlo sarCeli dafiqsirebuli darRvevis argumentirebul ad uaryofa. garda imisa, rom darRvevis sicxadis miuxedavad gadawyvetil ebis miRebisas sasamarTli om isini mxedvel obasi ar miRo, sasamarTli o aRniSnul davas ganxil avda kol egial urad, rac kanonis uxeSi darRvevaa. aRniSnul processe saarCevno administraciis mxridan ganxorciel da zewola rogorc sasamarTli os Semadgenlobaze, ise mowmeebze.

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTasoris sazogadoebis- damkvirvel ebis mier saol qo komiesi Setanili saCivrebis safuZvel zesul gauqmda anu batil ad iqna cnobili 7 saarCevno ubnis Sedegebi. es ubnebia: tyibuli _ #18, gurjaani _ #44, gardabani _ #15, axmeta _ #5, Suaxevi _ #10, 34, gori _ #63, CuRureTis #3 saarCevno ubanSi gadayenebul iqna komisiis Tavmj domare.

aRsanisnava, rom organizaci am 47 saCivari yvelaze mniSvel ovan darRvevebze Sesabamisi reagirebisatvis gadasca centralur saarCevno komisia. es saCivrebi nawil obriv gatvaliswinebul iqna csk-s mier miRebuli gadawyvetil ebebisas da savaraudod es saCivrebi aseve gaxdeba saubno da saol qo saarCevno komisiebis saqmianobebis Sefasebis safuZvel ic.

amomrCeval Ta xmebisas da aqtvobis paral el uri daTvla

ra aris **PVT/PTT**

amomrCeval Ta xmebisas da aqtivobis paral el uri daTvla (PVT/PTT) 28 martis saparlamento arCevnebze `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTasoris sazogadoebis- mier ganxorciel ebuli sadamkvirvelo kampaniis erTerTi umniSvel ovanesi nawili iyo. ISFED-s ukve hqonda PVT-isa da TT-is Catarebis gamocdil eba 2003 wl is 2 noembris saparlamento da 2004 wl is 4 ianvris saprezidento arCevnebze. qveynis ganvitarebis am etapze PVT/PTT proeqtis mizani iyo 28 marts asarCevi parlamenti sadmi sazogadoebis ndobis ganmtkiceba. ra Tqma unda, cxadi iyo, Tu romeli partiebi gaimarj vebdnen, magram, amis miuxedavad, mniSvel ovani iyo zusti monacemebis arseboba imis Sesaxeb, Tu ramdeni partiab/loki gadal axavda 7%-ian bariers.

xmebisas da aqtivobis paral el uri daTvla cnobilia, rogorc arCevnebis ricxobrivi da xarisobrivi Sefasebis erTerTi yvelaze efeqturi metodi. paral el uri daTvla sadamkvirvelo organizacias saSual ebas aZl evs, warmoadginos arCevnebis Sedegebi oficialuri Sedegebis gamocxadebamde, aRmoacinos da Tavidan aicilos gayal beba. Tu gayal bebas aqvs adgili, PVT saSual ebas gvaZl evs ganisazRvros, Tu ra gavlena moaxdina aman arCevnebis Sedgebze. PVT/PTT monacemebis Sekreba xdeba adgil obrivi damkvirvel ebis mier saarCevno procesebze pir dapi ridakvirvelis principi T.

mzadeba **PVT/PTT** proeqtis ganxorciel ebisaTvis

PVT/PTT proeqtis ganxorciel ebaSi monawil eobdnen 550 moxal ise, 9 mwvr Tnel i, **ISFED**-is 12 TanamSromel i, 54 satel efono da kompiuterul i operatori da ori **PVT** konsul tanti. **ISFED**-is central ur ofisSi moewyo **PVT** centri. arCevnebis wina dReebSi satel efono da kompiuterul operatorebs CautardaT swavl eba monacemTa miRebisa da bazaSi Seyvanis Taobaze. **IFES**-ma uzrunvel yo centris aRWurva 15 kompiuteriT. **PVT/PTT** damkvi rvebl ebisgan satel efono zarebis misaRebad moewyo **PBX**-is satel efono sistema 15 tel efoniT.

statistikuri SerCevis safuZvel ze arCeul iqna 550 **PVT/PTT** ubani, rac mTel i qveynis masStabiT arsebul i saarCevno ubnebis 20 procentis Seadgens. es, ra Tqma unda, sakmaod didi procentia, magram kavSiris arasrul yofil i sistemisa da saarCevno darRvevebis sixSiris gaTval iswinebiT, myari da sando **PVT** monacemebis uzrunvel yofis mizniT aRebul iqna maRal i procenti.

ISFED-is ralonul ma koordinatorebma **PVT/PTT** proeqtisTvis SearCies yvel aze aqtiuri da sando damkvi rvebl ebi. **PVT** damkvi rvebl ebma gaiares special uri treningebi **PVT/PTT** meTodol ogiaSi _ rogor unda Seevsot **PVT/PTT** formebi, rodis da rogor unda mi ewodebinaT informacia **PVT** centrisaTvis, rogor unda moqceul iyvnen, roca mobil uri tel efoni ar muSaobs an **PVT** centrSi satel efono xazi dakavebul ia. **PVT** damkvi rvebl ebs daurigdaT **PVT** formebi da instruqciebi. damkvi rvebl Ta treningebi mindinar eobda 23 martidan 25 martamde Semdeg qal aqebSi: Tbil isi, Tel avi, gori, axal cixe, ozurgeti, xobi, quTaisi da baTumi.

PVT/PTT kompiuterul i programis Seqmna daiwyo arCevnebamde erTi TviT adre. saerTaSoriso saqmeTa erovnul -demokratiul i institutis (**NDI**) mier xorvatiidan mowveul i **PVT** eqsperti dagvexmara programis ganaxl ebasa da **PVT/PTT** formebis kompiuterul i versiebis SeqmnaSi. kompiuterul i programa gayofili iyo or _ monacemTa Seyvanisa da monacemTa gadamuSavebis nawil ebad. sistema sakmarisad swrafi iyo imisTvis, rom mieRo da daemuSavebina 15 operato-ris mier erTdroul ad Seyvanili monacemebi. programis meSveobiT SesaZl ebel i iyo im saarCevno ubnebis dadgena da cal ke siaSi Seyvana, roml ebidanac miRebul i gvqonda mcdari monacemebi. **PVT** koordinatorma gadaamowma TiToeul i aseTi SemTxveva Sesabamis **PVT** damkvi rvebl Tan.

arCevnebis dRe

arCevnebis dRes 550 **PVT/PTT** damkvi rvebel i iqna gagzavnili winaswar SerCeul saarCevno ubnebze mTel i saqarTvel os masStabiT. yovel i **PVT/PTT** damkvi rvebel i iTvl ida, ramdeni biul eteni vardeboda saarCevno yuTSi da gadmoscemda am informacias **PVT/PTT** centris dRis ganmavl obaSi samjer _ 12:00, 17:00 da 20:00 saatze. **ISFED** amomrCebel Ta aqtivobis Sesaxeb monacemebis amcnobda sazogadoebas arCevnebis media centrSi gamarTul brifingbeze.

arCevnebis Ramis ganmavl obaSi, rodesac daTvl is procedurebi ukve dasrul ebul i iyo, **PVT/PTT** damkvi rvebl ebi rekavdnen centrSi da gvawvdi dnen monacemebis arCevnebis Sedegebis Sesaxeb saarCevno ubnebis oficial uri Semaj amebel i oqmebis mixedviT. paral el urad kompiuteris operatorebs miRebul i informacia SehyavdaT monacemTa bazaSi. es procesi grZel deboda mTel i Ramis manZil ze. dil isaTvis Sedegebi ukve imdenad stabil uri gaxda, rom **ISFED**-ma SeZl o, gamoecxadebina paral el uri xmebis daTvl is sabol oo Sedegebi special ur pres-konferenciaze, romel ic gaimarTa sastumro mariotSi 29 martis 14:00 saatze. amjerad **PVT/PTT** Sedegebi iyo ufro mcire cdomil ebiT, vidre wina or arCevnebze, radgan monacemebi miRebul iqna **PVT** ubnebis mTel i 92 procentidan.

arCevnebis dRis ganmavl obaSi central ur ofisSi cal ke satel efono xazi iyo gamoyofili kritikuli situaciebis Sesaxeb zarebisTvis. **PVT** operatori da **PVT** konsul tanti ixil avdnen **PVT** ubnebidan Semosul yvel a zars da isev urekavdnen damkvi rvebel s, raTa daedginaT darRvevebis masStabi. is monacemebi, roml ebic ar asaxavdnen kenWisyris real ur Sedegebs mocemul ubanze, ar iqna Seyvanili **PVT**-is sabol oo monacemebSi. aseTi iyo daaxl oebiT 35 ubani.

zogierT **PVT** ubanze kargad ar muSobda mobil uri tel efoni. amitom, Ramis 12 saatis Semdeg, roca saarCevno ubnebis umravl esobaSi xmebis daTvl is procedura ukve

დასრულდა იყო და დამკვირვებლები გამოსულ იყვნენ ცუდი სატელეფონო დაფარვის მქონე ადგილებიდან, PVT კოორდინატორი თავად ურევდა ყველა იმ დამკვირვებელს, ვინც ვერ მოახერხა დროის განმავლობაში ინფორმაციის მოძიება. ამგვარად, ასეთი უბნებიდან PVT/PTT სედეგების სეგრეგაცია მოხდა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ტვიტონ PVT ცენტრი დაუკავშირდა დამკვირვებელს.

PVT/PTT სედეგები

შემდეგის პარალელურად ტვიტონის საბოლოო სედეგები ტირველ სვიდ ადგილზე გავიძინე შემდეგი პარტიები და საარჩევნო ბლოკები:

- ნაციონალური მოძრაობა-დემოკრატები _ 67,78%
- ბლოკი "მემარჯვენე ოპოზიცია-მრევლები, ახლები" _ 7,75%
- დემოკრატიული არჩევნების კავშირი _ 6,60%
- საერთაშორისო ლიბერალური პარტია _ 6,14%
- პოლიტიკური მოძრაობა "თავისუფლება" _ 4,72%
- ბლოკი "ეკო-ტრადიციონალისტები" _ 2,38%
- ბლოკი "ჯამბურ პარტია-საპოლიტიკური გაერთიანება ერთობა" _ 2,19%

ბლოკი „ნაციონალური მოძრაობა-დემოკრატებისათვის“ ცდომილება შეადგენს 0,2%-ს, ყველა დანარჩენი პარტიისათვის _ 0,5%-ს.

ამომრჩეველთა აქტივობის პარალელურად ტვიტონის საბოლოო მატარებელია 62,62%.

არჩევნების პრობლემების მიუხედავად პროექტი წარმატებით განხორციელდა. ცენზუს მიხედვით PVT უბნების უფრო მეტი რაოდენობიდან, ვიდრე წინა არჩევნებზე, რედაქციის ორგანიზაციამ განხორციელა PVT/PTT პროექტი. კარგი პროგრამული უზრუნველყოფის გამო კომპიუტერული მართვის სისტემის ხარვეზის გარეშე იმუშავა. ადგილი არ ჰქონია შეფერხებას მართვის პროცესის ოპერატორებს შიშველი ოთხალი ფორმის შევება წინა ფორმის შევების პროცესის დასრულებისთანავე. ISFED-ის საარჩევნო კამპანიის PVT კომპონენტის ასეთი უპრეცედენტო წარმატება განპირობებულია იმან, რომ ორგანიზაციის მსოფლიო სედეგა დემოკრატიული პრინციპებისა და რიგგარეშე ებისადმი ერთგული, გამოცდილი ადამიანებისაგან. ტექნიკურმა დახმარებამ, რომელიც საერთაშორისო PVT კონსულტანტმა გაწვია, ასევე მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა პროექტის წარმატებაში.

PVT/PTT სედეგები, რომელიც ISFED-მა გამოაცხადა არჩევნების მეორე დღეს, იყო ჯუსტი, ყველაზე მეტი ცდომილებით, რაკი ორგანიზაციას ოდესმე დაუტოვია.

daskvna

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- saarCevno monitoringis SedegebiT sruli safuzveli gvaqvs ganvaxadoT, rom saqarTvel oSi 28 marts xel axali sapaarlamento arCevnebi Sedga da proporciuli sistemiT airCa saqarTvel os parlamentis 150 deputati. 7%-iani barieri gadaxa orma saarCevno subieqtma: `nacionaluri moZraoba_demokratebi- (135 mandati) da bl okma _ `memarjvene opozicia _ mrevel ebi, axlebi- (15 mandati).

dankvirvebelTa qselis mier gamovlenilma darvevebma daadastura, rom xel axali sapaarlamento arCevnebi marali demokratiuli standartebis dacvit ar Catarebul a. saqarTvel os saarCevno gamocdilebaSi Sedarebit ukeT Catarebuli 4 ianvris saprezidento arCevnebis Semdeg sazogadoebis mol odini, ukeTasad administrirebuli arCevnebis Taobaze, ar gamarTlida. imis miuxedavad, rom 2 noembris sapaarlamento arCevnebis fonze winsvla askaraiyo, qveyanaSi jer kidev bevri samusao Casatarebeli momavali WeSmaritad demokratiuli, gamwvirvale da samarTliani arCevnebis uzrunvel sayofad.

rekomendaciebi

- droul ad dadgindes yvel a saarCevno xmis ufl ebis mqone moqal aqis monacemi, Seiqmnas amomrCevelTa erTiani da srul yofilisia da ganxorciel des misi centralizacia da kompiuterizacia;
- droul ad mowesrigdes samoqal aqo registraciisa da mosaxleobis pasportizaciis sakiTxebi saarCevno kanonmdebl obiT reglamentirebuli wesebis srul yofil ad Sesasrul ebl ad.
- droul ad SemuSavdes saarCevno administraciebis dakompleqtebis srul yofilikonfeciada prioretad iqces maTi profesiuli niSnit dakompleqteba;
- saarCevno periodSi mkveTrad unda gaimjnos saxel mwifo da partiuli struqturebi saarCevno subieqtებისTvis saarCevno saqmi anobebis Tanabari pirobების uzrunvel sayofad;
- saarCevno administraciebis kvalifikaciis amaRlebase zrunka unda atarebdes intensiur da ara erTjerad xasiaTs;
- saarCevno kanonmdebl obiT detal urad unda ganisazRvros saarCevno RonisZiebaTa real urad Sesrul ebadi vadebi;
- saxel mwifom unda izrunos amomrCevlebis da gansakutreb iT, erovnul umciresobaTa samoqal aqo ganaTlebis, maT Soris _ arCevnebis sakiTxebze maTi srul yofil ad informirebul obis doneze.

"samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadobis" gancxadeba winaaarCevno periodis Sesaxeb

2004 wl is 28 marts saqarTvel oSi sapaarlamento arCevnebi tardeba. `samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadobam- (ISFED) mobilizeba gaukeTa daaxleobiT 2700 dankvirvebel s, romlebic daakvirdebian arCevnebs mTel i qveynis masStabit.

`samarTliani arCevnebisa da demokratiis saerTaSoriso sazogadobis- winaaarCevno periodis monitoringis Sedegebi aseTia:

- amomrCevelTa siebis mowesrigeba amjeradac winaaarCevno periodis erT-erT mniSnel ovan da probl emur sakiTxad iqca. 28 martis sapaarlamento arCevnebis win, iseve, rogorc 4 ianvris saprezidento arCevnebisaTvis, ganxorciel da amomrCevelTa winaswari registracia, Tumca saarCevno ufl ebis mqone yvel a moqal aqo mainc ver moxvda amomrCevelTa siebSi. amrigad, amomrCevelTa sia arc amjeradaa srul yofilida amomrCevelTa konstituciuri ufl ebis uzrunvel sayofad iseve dadginda arc Tu isemisaRebi praqtika _ amomrCevelTa siaSi armyof pirTa registracia arCevnebis dRes. amis Sedegad, kenWisyris dasrul ebamde iseve ar iqneba cnobili amomrCevelTa saerTo

raodenoba, rac arTul ebs arCevnebze amomrCevl Ta aqtivobis dadgenas. rac Seexeba amomrCevl Ta kompiuterizebul siebs, maT dasazustebl ad da dasaxvewad saWiro gaxda koreqtirebis, Secdomebis Sesworebis da amomrCevl Ta monacemebis dazustebis ramdenime etapis gavla. aRmoCeni li xarvezebis miuxedavad, unda aRiniSnos, rom saarCevno administraciebma gamoavlines neba, uzrunvel eyoT amomrCevl Ta siebis gamarTuloba.

- winasaarCevno periodSi saqarTvel os sakanonmdebl o xelisuflebam ar gamoicina politikuri neba, daexvewa saarCevno kanonmdebloba. saqarTvel os parlamentma ar gaitval iswina evrosabWos rekomendaciebi, aseve ar miRo csk-s mier momzadebuli cvlilebebi saarCevno kodeqsSi. saarCevno procedurebis mowesrigebis mizeziT centralurma saarCevno komisi am miRo normatiuli aqtebi, romel Ta kanonmdebl obasTan Sesabamisobis sakiTxi bundovania. Cven gagebiT vekidebiT saarCevno administraciebis survils, moawesrigon garkveuli sakiTxebi, Tumca arasworad migvaCnia kanoniT erTmniSnel ovnad dadgenili normebsa da vadebis Secvla csk-kanonqemdebareV normatiuli aqtebiT.
- miuxedavad imisa, rom axl andeli saarCevno administraciebisadmi sazogadoebis ndoba gaizarda da winasaarCevno procedurebic SedarebiT ukeTiyo ganxorciel ebuli, sxvadasxva donis saarCevno komisiebis muSaobas kvl avakl da organizebuloba da koordinacia. miuxedavad imisa, rom arCevnebamde ramdenime dRiT adre saarCevno komisiebis wevrebs CautardaT treningebi, **ISFED**-is winasaarCevno monitoringma aCvena, rom zogierTi saarCevno komisiis profesional izmis done kvl av dabal ia. aqedan gamomdinare, Cvens gansakuTrebul SeSfoTebas iwvevs central uri saarCevno komisiis mier 22 marts miRebuli gankarguleba, romlis Tanaxmadac saubno saarCevno komisiis wevrebis gamowvevis vada saarCevno kodeqsiT dadgenili 20 marts nacvl ad 26 martamde gagrZel da garda kanonTan arsebuli winaarmdegobisa, aRniSnuli gankarguleba kidev erT safrTxes warmoSobs _ eWvqveS dgeba arCevnebamde 2 dRiT adre Secvli komisiis wevris kompetenturoba damisi muSaobis xarixi.
- winasaarCevno periodSi ramdenime saarCevno olqSi isev gamoikveTa Tanamdebobis pirebis monawileoba winasaarCevno agitaciaSi, aseve _ amomrCevlebeze zewolis calkeuli faqtebi. rac Seexeba aWaris regions, iq ganvitarebulma politikurma movlenebma xeli SeuSala winasaarCevno procedurebis Casatarebl ad aucilebeli pirobebis Seqmnas.
- saarCevno procedurebis Sesaxeb amomrCevl Ta informirebis kuTxiT sakmaod mniSnelovani roli Seasrules rogorc centralurma saarCevno komisi am, aseve saerTaSoriso da adgil obrivma organizaciebma. masmediis saSual ebiT amomrCevlebma miRes sakmao informacia zogadad arCevnebsa da arCevnebsi monawile saarCevno subieqtების Sesaxeb.

2004 wl is 28 marts xel axla tardeba 2003 wl is 2 noembers proporciuli saarCevno sistemiT Catarebuli, gayal bebuli da **ISFED**-is sarCelis safuzvelze uzenaesi sasamarTlos mier baTilad cnobili saparlamento arCevnebi. xel axal saparlamento arCevnebze `samarTliani arCevnebsa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- euTo-sa da gaero-s ganvitarebis programis xel SewyobiT kvl av axorciel ebs amomrCevl Ta aqtivobisa da xmebis paralelur datvl as. Cven sazogadoebas miwavdiT obieqtur informacias arCevnebis Catarebsa da misi Sedegebis Sesaxeb. arCevnebis samarTlianobis uzrunvel yofisaken aris mimarTuli rogorc adgil obrivi, aseve saerTaSoriso organizaciebis Zal isxmeva, Tumca mniSnelovania xelisuflebis politikuri neba, saarCevno administraciebis gamarTuli muSaoba da mTelis sazogadoebis aqtiuroba demokratiuli arCevnebis Casatarebl ad.

27 marti, 2004 weli

"samarTliani arCevnebi sa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis" winaswari ganxadeba 2004 wl is 28 martis xel axal i sapa r l amento arCevnebis Sesaxeb

29 marti, Tbilisi _ saqarTvel os 28 martis xel axal sapa r l amento arCevnebis `samarTliani arCevnebi sa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- (ISFED) damkvirvebl ebi 2 600-ze met saarCevno ubanze akvirdeboden.

ISFED-is damkvirvebl ebi daeswrnen kenWisyrisa da xnebis daTvl is yvel a proceduras, riTac xel i Seuwyves saarCevno kanonmdebl obisa da amomrCevl ebis interesebis dacvas. Cven madlobas vuxdiT damkvirvebl ebs gaweuli samsaxurisaTvis da im informacii s mowodebi saTvis, romlis safuZvel zec dRes Sesazl ebl oba gvaqvs, srul yofil ad SevafasoT xel axal i sapa r l amento arCevnebi. `samarTliani arCevnebi sa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoebis- mier ganxorciel ebul i monitoringis Sedegebi safuZvel s gvaZl evs ganvacxadoT, rom

28 martis sapa r l amento arCevnebi Sedga, Tumca varaudi imisa, rom arCevnebi demokratiul i standar-tebis maqsimal uri dacviT Catardeboda, samwuxarod, ar gamarTl da nacvl ad imisa, rom 28 martis sapa r l amento arCevnebi 4 ianvris saprezidento arCevnebis Semdeg kidev erTi win gadadgmul i nabiji yofil iyo, 28 marts dafiqsirebul i darRvevebis raodenoba mkveTrad aRemateba 4 ianvris darRvevebis raodenobas.

miuxedavad imisa, rom winasaarCevno periodSi amomrCevl Ta siebis gasamarTad mniSvel ovani samuSao Catar da, moqal aqeTa xmis micemis konstituciuri ufl ebis dasacavad kvl av saWiro gaxda arCevnebis dRes damatebiTi registracii daweseba. cal keul saarCevno ubnebi kvl av gamovl inda saarCevno komisiebis wevrTa arakompetenturoba da araorganizebul oba. tybul is, l agodexis, dedofl iswyaros da l iaxvis saarCevno ol qebma csk-dan miiRes daul uqavi beWdebi; isnis, dedofl iswyaros, duSeTis, zugdidis, rustavis, Wi aTuris, gurj anisa da martvil is cal keul i saubno komisiebi ar l yvnen informirebul ni arCevnebi dan ramdenime partiis mier kandidaturis moxsnis Sesaxeb; sakontrol o furcl ebi arasworad Sei vso an saerTod ar Sei vso zugdidis 25-e da me-40 ubnebi, aseve CuRureTis me-3 da bolnisis 23-e ubnebi; markireba arasworad xorciel deboda an saerTod ar xorciel deboda goris 27-e, naZal adevis me-13, quTaisis 31-e da ramdenime sxva ubanSi; komisiis wevrebis mizeziT saarCevno ubnebi dagvi ane biT gai xсна marneul is ol qSi. administraciul i Secdomebis garda iyo saarCevno procedurebis uxeSad darRvevis SemTxvevebic. amomrCevl ebi piradobis mowmobis gareSe aZl evdnen xmas marneul is, gardabnis, tybul is da dedofl iswyaros cal keul ubnebi; damkvirvebl ebis ufl ebebi Seizruda marneul is, bolnisis, dedofl iswyaros, xul os, xel vaCaurisa da qobul eTis zogierT saarCevno ubanSi; dafiqsirda mraval j eradi xmis micemis SemTxvevebi marneul is, sangoris, goris da bolnisis ramdenime saarCevno ubanSi; komisiis Tavmj domareebma saCivrebis miRebaze uari ganacxades CuRureTis me-3 da me-7, marneul is 26-e, gardabnis me-15, baTumis me-16 da sxva ubnebi. am mxriv gansakuTrebul i agresivul obi T gamoirCeoda dedofl iswyaros me-12 ubnis komisiis Tavmj domare.

garda xarixobrivi Sefasebisa, `samarTliani arCevnebi sa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- fl obs 28 martis sapa r l amento arCevnebis statistikurad zust raodenobrivi Sefasebasac. arCevnebis dRis ganmavl obaSi `samarTliani arCevnebi sa da demokratiis saerTaSoriso sazogadoeba- awarmoebda amomrCevl Ta aqtivobisa da xnebis paral el ur daTvl as. arCevnebi monawil eTa raodenobis paral el urad daTvl il i Sedegebi aseTia:

- 12:00 saaTi _ 23,19%
- 17:00 saaTi _ 47,95%
- 20:00 saaTi _ 59%

xnebis paral el uri daTvl is sabol oo SedegebiT pirvel xuT adgil ze gavidnen Semdegi partiebi da saarCevno bl okebi:

- nacional uri moZraoba _ demokratebi _ 67,78%
- bl oki `memarj vene opozicia, mrevel ebi, axl ebi- _ 7,75%
- demokratiul i aRorZinebis kavSiri _ 6,60%
- saqarTvel os l eiboristul i partia _ 6,14%
- pol itikuri moZraoba `Tavisufleba- _ 4,72%
- bl oki `edp _ tradicional istebi- _ 2,38%
- bl oki `j umber patiaSvil i _ pol itikuri gaerTianeberToba- _ 2,19%

ამომრჩეველთა აქტივობის პარალელური დათვლის საბოლოო მაჩვენებელია **62,62%**.

სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება-განაგრძობს დაკვირვებას საქართველოს არჩევნების სედეგების საბოლოო შედეგების პროცესზე. ამ პროცესის დასრულების შემდეგ ორგანიზაცია უარმოდგენს დეტალურ ანგარიშს არჩევნების ორგანიზების, ცატარებისა და გამოვლენის დარღვევების შესახებ.

რეკომენდაციები:

ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ რეაგირება უნდა მოახდინოს ტიტოელ დაფიქსირებულ დარღვევებზე, რათა შეინარჩუნოს დაკიდებული განამტკიცოს საზოგადოების ნდობა საარჩევნო ადმინისტრაციისადმი;

- არჩევნების სედეგები უნდა გამოცხადდეს მოლოდინების მიხედვით გამოყვენიერად სედეგების მიხედვით;
- სედეგების დაჯამების პროცესი უნდა იყოს მაქსიმალურად გამჭვირვალე;
- უნდა გაგრძელდეს მუშაობა ამომრჩეველთა სიების სრულყოფაზე, რათა მომავალ არჩევნებზე ადგილი არარეგონდეს არჩევნების ძრეს ამომრჩეველთა დამატებით რეგისტრაციას.

29 მარტი, 2004 წელი